

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 06.05.2009, sp. zn. 8 Tdo 474/2009, ECLI:CZ:NS:2009:8.TDO.474.2009.1

Číslo: 21/2010

Právní věta: Totožnost skutku ve smyslu § 220 odst. 1 tr. ř. je zachována i v případě odlišného jednání obviněného při alespoň částečně shodném následku, jímž se rozumí konkrétní následek, nikoli určitý typ následku (viz rozhodnutí pod č. 1/1996-I. Sb. rozh. tr.). Je-li tímto následkem porušení zájmu na ochraně majetku projevující se ve vzniku škody určité osobě, pak z hlediska totožnosti skutku není rozhodné, zda k této škodě došlo tím, že předmět pachatelova útoku, jímž byly cizí peníze v hotovosti, pachatel získal přímo od jejich vlastníka anebo od osoby, která je měla u sebe na základě svěřeni ze strany vlastníka (např. jako jeho zaměstnanec). Totožnost skutku je pak zachována i v případě, kdy se oproti obžalobě zjistí, že obviněný se nezmocnil cizích peněz, které měla určitá osoba u sebe, po násilném útoku vůči ní, tj. trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., ale získal tytéž cizí peníze poté, co tuto osobu uvedl v omyl příslibem plnění, které jí neposkytl, ač za něj dostal peníze, tj. trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. Redakční poznámka: Nyní jde o ustanovení § 173 a § 209 tr. zákoníku.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 06.05.2009

Spisová značka: 8 Tdo 474/2009

Číslo rozhodnutí: 21

Číslo sešitu: 3-4

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Loupež, Podvod, Totožnost skutku

Předpisy: § 220 odst. 1 tr. ř.

§ 234 tr. zák.

§ 250 tr. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného R. Č. proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 8. 12. 2008, sp. zn. 3 To 706/2008, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Okresního soudu v Českém Krumlově pod sp. zn. 3 T 64/2008.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 16. 7. 2008, sp. zn. 3 T 64/2008, byl obviněný R. Č. uznán vinným trestnými činy podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák., řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d tr. zák. a ohrožení pod vlivem návykové látky podle §

201 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák. a odsouzen podle § 201 odst. 2 tr. zák. k trestu odnětí svobody na dva roky, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byl poškozený J. S. odkázán se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Podle skutkových zjištění soudu prvního stupně pod bodem 1.) výroku o vině se obviněný trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. dopustil tím, že

- „dne 26. 1. 2008 kolem 04.00 hodin v Č. K. v H. baru byl dotázán barmankou N. P., zda nemá nějaké drogy, kdy jí sdělil, že u sebe nic nemá. N. P. mu dala své telefonní číslo. Poté R. Č. opustil H. bar a na náměstí v Č. K. v hotelu si od svého známého L. G. obstaral cukr krystal. S cukrem se ještě téhož dne v přesně nezjištěnou dobu vrátil zpět do H. baru a vydávaje cukr za drogu tento předal N. P. ve dvou dávkách, když první dávku jí prodal v gramovém „dýleráku“ za 4500 Kč a druhou dávku jí krátce poté prodal za 1500 Kč. Poté H. bar opustil a odešel do Nonstopu R. v Č. K., kde peníze prohrál na hracích automatech. Poté N. P. napsal ještě zprávu SMS a následně si s ní ještě dohodl jednu schůzku, a to v Č. K. v části zvané J., a to v 10.15 hod., kde mu N. P. předala za příslib, že jí přinese další drogy, ještě částku 3500 Kč, poté obžalovaný z místa odešel s tím, že drogu přinese, ale už se zpět nevrátil a peníze opět prohrál“.

Rozsudek soudu prvního stupně napadli obviněný R. Č., jeho otec R. Č. st. a v neprospěch obviněného i státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Českém Krumlově odvoláními. Z podnětu těchto odvolání byl rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 8. 12. 2008, sp. zn. 3 To 706/2008, rozsudek soudu prvního stupně podle § 258 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. ř. částečně zrušen, a to ve výroku o trestu. Podle § 259 odst. 3 tr. ř. bylo znovu rozhodnuto tak, že obviněnému byl za trestné činy podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák., řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d tr. zák. a ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 201 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák., ohledně nichž zůstal rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o vině nedotčen, podle § 201 odst. 2, § 35 odst. 1 tr. zák. uložen úhrnný trest odnětí svobody na dva roky, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazen do věznice s dozorem. Podle § 49 odst. 1, § 50 odst. 1 tr. zák. byl obviněnému uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všech druhů na tři roky. Jinak zůstal rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o vině a náhradě škody nedotčen.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal obviněný prostřednictvím obhájce v zákonné lhůtě dovolání v rozsahu odpovídajícím výroku o vině pod bodem 1.) a výroku o trestu. Odkázal v něm na důvod dovolání uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a namítl, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení totožnosti skutku, a to zejména co do následků, popř. skutku samého. Dovolatel poukazoval zejména na skutečnost, že byl obžalován pro skutek kvalifikovaný jako trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., avšak rozsudkem soudu prvního stupně byl uznán vinným trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. S ohledem na provedené dokazování byl toho názoru, že v dané trestní věci nebyla zachována totožnost skutku, a to ani co do způsobeného následku, jak uzavřely soudy obou stupňů. Nesouhlasil s tím, že následek skutku tak, jak byl žalován, je totožný s následkem, pro který byl odsouzen. Soudy podle něj jako následek posuzovaly pouze podle výše údajné škody a nevzaly v úvahu rozdílný stupeň společenské nebezpečnosti, jak vyplynul z provedeného dokazování. Hodnocení společenské nebezpečnosti činu mělo podle dovolatele vycházet z „hodnocení kolize trestného činu na straně jedné s chráněnými zájmy a vztahy na straně druhé, které byly trestným činem zasaženy“, a „měla být zohledněna vazba trestného činu s konkrétní mravní a sociální realitou“. Měl za to, že soudy nesplnily povinnosti plynoucí z ustanovení § 89 odst. 1 písm. f) tr. ř. a § 184 tr. ř., a zvláště připomněl, že zjištění příčin trestné činnosti je významné z hlediska zkoumání konkrétního stupně nebezpečnosti činu pro společnost ve smyslu ustanovení § 3 odst. 4 tr. zák. Soudům též vytkl, že nevzaly v úvahu, že to byla svědkyně N. P., která projevila iniciativu k získání drogy, jakož i následný průběh děje. Závěrem zopakoval, že není najisto

prokázáno, že byla zachována totožnost skutku, a to zejména v jeho následku, a zda vůbec jde o trestný čin. Obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a aby tomuto soudu přikázal věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve vyjádření k dovolání obviněného poznamenal, že zásada totožnosti skutku, zakotvená v ustanovení § 220 odst. 1 tr. ř., je zásadou práva procesního, nikoli zásadou hmotněprávní. Její porušení proto nelze namítat v rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a na její případné porušení nedoléhá ani žádný jiný z dovolacích důvodů, které jsou v ustanovení § 265b tr. ř. taxativně uvedeny. Pro úplnost však dodal, že z hlediska totožnosti skutku je skutek charakterizován jednáním a následkem, přičemž k zachování totožnosti skutku postačuje alespoň částečná shoda jednání nebo následku. Ztotožnil se se závěrem, ke kterému dospěly soudy obou stupňů, tj. že totožnost skutku byla zachována, a to v důsledku totožnosti následku - majetkové škody. Dodal, že soudy se měly blíže zabývat též otázkou, zda trestným činem podvodu vznikla škoda na majetku poškozené N. P. nebo na majetku majitele baru (tj. zda N. P. za „drogu“ platila penězi z tržby), ale v tomto ohledu dovolání žádné námítky neobsahuje. Otázku konkrétního stupně nebezpečnosti činu pro společnost označil z hlediska totožnosti skutku za irelevantní a námítky dovolatele týkající se porušení zásady totožnosti skutku proto nepovažoval za důvodné ani z věcných důvodů. Uvedl, že námítky, podle kterých nebyly zjišťovány příčiny trestné činnosti, rovněž směřovaly do oblasti skutkové a procesní a deklarovanému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a ani jinému dovolacímu důvodu obsahově neodpovídají. Závěrem zmínil, že konkrétní stupeň nebezpečnosti činu pro společnost by stěží mohl být nějak výrazně snížen okolností, že dovolatel ke spáchání trestné činnosti využil, resp. zneužil, drogové závislosti poškozené. Navrhl proto, aby Nejvyšší soud podané dovolání podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. odmítl.

Nejvyšší soud jako soud dovolací zjistil, že dovolání je podle § 265a tr. ř. přípustné, že je podala včas oprávněná osoba a že splňuje náležitosti obsahu dovolání ve smyslu § 265f odst. 1 tr. ř. Shledal však, že dovolání bylo podáno z jiného důvodu, než je uveden v ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř.

Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

Obviněný však v dovolání především vytýkal, že obžaloba byla podána pro jiný skutek, než byl ten, kterým byl soudy uznán vinným. Nesouhlasil s jejich závěry, že jde o totožný skutek, protože byla zachována totožnost následku, a vytkl, že bylo přihlédnuto toliko k výši škody, nikoliv však též k odlišnému hodnocení stupně nebezpečnosti jeho činu pro společnost.

Jakkoliv nelze pod uplatněný důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. podřadit námítku obviněného, že obžaloba nebyla podána pro skutek, který není předmětem sdělení obvinění, jak výstižně shrnul státní zástupce ve svém vyjádření, pokládá dovolací soud za vhodné a potřebné reagovat i na tuto výhradu.

Trestní stíhání bylo zahájeno pro trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., kterého se měl obviněný dopustit tím, že dne 26. 1. 2008 kolem 07.00 hodin přistoupil v H. baru v Č. K. k barmance N. P., která stála uvnitř baru u vstupních dveří do baru a tyto chtěla zavřít a uzamknout, násilím zatlačil tuto dovnitř baru a pod pohrůžkou „Dej sem prachy, co máš u sebe“ po ní požadoval vydání finanční hotovosti, přičemž jí slovně vyhrožoval, že ji zmlátí, zbije, pokud mu peníze z kasírtašky nevydá, přičemž N. P. před ním ustupovala, obviněný k barmance přistoupil a sáhnul do brašny u jejího těla, ve které měla kasírtašku, kterou držela ve svých rukách a snažila se ji bránit, chytnul kasírtašku do svých rukou, vytáhl ji z brašny a začal se s barmankou o kasírtašku přetahovat, přičemž do barmanky strčil, až tato upadla na zem, a kasírtašku jí z ruky vytrhl a z této následně odcizil finanční hotovost v výši nejméně 10 000 Kč a poté z baru odešel, přičemž ke zranění nedošlo.

Obžaloba byla podána pro skutek kvalifikovaný jako trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. popsáný tak, že dne 26. 1. 2008 kolem 07.00 hodin v Č. K., v době, kdy barmanka N. P. stála u vstupních dveří do H. baru a chystala se je zavřít a uzamknout, k ní nečekaně přistoupil a násilím ji zatlačil do baru a pod pohrůzkou „Dej sem prachy, co máš u sebe“ po ní požadoval vydání finanční hotovosti, přičemž jí slovně vyhrožoval, že ji zmlátí, zbije, pokud mu peníze z kasírtašky nevydá, poškozená před ním ustupovala, obviněný k ní přicházel a sáhnul do brašny u jejího těla, ve které měla kasírtašku, kterou držela současně ve svých rukách a snažila se ji bránit, obviněný chytil kasírtašku do svých rukou, vytáhl ji z brašny a chvíli se s poškozenou o kasírtašku přetahovali, přitom do ní strčil, až upadla na zem, kasírtašku jí z ruky vytrhl, otevřel ji, odcizil z ní tržbu ve výši nejméně 10 000 Kč v různých bankovkách, kasírtašku pak odhodil na zem a z baru utekl, přičemž ke zranění nedošlo.

Nejvyšší soud především podotýká, že je třeba rozlišovat odlišné pojmy „skutek“ a „popis skutku.“ Skutek je to, co se ve vnějším světě objektivně stalo. Naproti tomu popis skutku je slovní formou, jejímž prostřednictvím se skutek odráží ve vyjadřovacích projevech lidské komunikace. Pro rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení je významný samotný skutek a nikoli jeho popis, protože trestní stíhání se vede ohledně skutku a nikoli ohledně popisu skutku.

V souladu s obžalovací zásadou vyslovenou v § 2 odst. 8 tr. ř., která je dále rozvedena v ustanovení § 220 odst. 1 tr. ř., může soud rozhodnout jen o skutku, který je uveden v žalobním návrhu. Podle § 176 odst. 2 tr. ř. může být obžaloba podána jen pro skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání podle § 160 tr. ř. Trestní stíhání lze zahájit za podmínek uvedených v § 160 odst. 1 tr. ř. jen usnesením o zahájení trestního stíhání, jehož výrok musí obsahovat zejména popis skutku, ze kterého je osoba obviněna tak, aby nemohl být zaměněn s jiným. Zejména je tedy nutné uvést ty znaky, které dostatečně konkretizují skutek (přesné označení osoby obviněného, místo a čas, kdy se skutek stal, způsob jeho provedení charakterizující jednání pachatele a jeho zavinění, následek a příp. další okolnosti, které jej charakterizují). Ve výroku usnesení o zahájení trestního stíhání však nemusí být v popisu skutku uvedeny veškeré skutečnosti, protože v době zahájení trestního stíhání nejsou ještě všechny okolnosti skutkového děje známy a prokázány (k tomu srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 1. 2007, sp. zn. [7 Tdo 1480/2006](#)).

Při srovnání skutku, jak byl obsažen v usnesení o zahájení trestního stíhání a jak byl vylíčen v obžalobě, není z pohledu těchto východisek žádných pochybností o tom, že totožnost skutku zůstala zachována. Jiný skutek však nepředstavuje ani jednání obviněného spočívající v tom, že peněžní prostředky od poškozené nezískal po předchozím použití pohrůžky bezprostředního násilí a násilí, ale podvodným jednáním, jak soud prvního stupně uzavřel ve svých skutkových zjištěních v souladu s obhajobou obviněného uplatněnou již v přípravném řízení.

Je sice pravdou, že takto nebyl skutek v usnesení o zahájení trestního stíhání ani v žalobním návrhu popsán, avšak Nejvyšší soud v této souvislosti připomíná, že z obžalovací zásady rozvedené v ustanovení § 220 odst. 1 tr. ř. a § 220 odst. 3 tr. ř. vyplývá, že vázanost soudu obžalobou se týká pouze toho, o jakém skutku soud rozhoduje. Popisem skutku ve smyslu slovního vyjádření ani právní kvalifikací skutku v obžalobě soud není vázán, když povinnost soudu rozhodnout o žalovaném skutku neznamena povinnost převzít z obžaloby zcela popis skutku. Požadavek ustanovení § 220 odst. 1 tr. ř., že soud může rozhodnout jen o skutku uvedeném v žalobním návrhu, totiž neznamena, že musí jít o naprostou shodu žalobního návrhu s výrokiem rozsudku, neboť některé skutečnosti uvedené v žalobním návrhu mohou odpadnout a naproti tomu některé opět mohou přibýt, přičemž skutek, který je předmětem trestního řízení, projednává soud v celé šíři. Lze proto přihlížet i ke změnám skutkového stavu, k nimž došlo při projednávání věci před soudem. Protože podstatu skutku lze spatřovat především v jednání a v následku, který jím byl způsoben, bude totožnost skutku zachována, bude-li zachována alespoň totožnost jednání nebo totožnost následku. Přitom nemusí být jednání nebo následek popsány se všemi skutkovými okolnostmi shodně, postačí shoda částečná (k

tomu č. 1/1996-I., č. 9/1972, č. 52/1979, č. 17/1993 Sb. rozh. tr. aj.). Z toho je třeba mj. učinit závěry i v tom směru, že totožnost skutku nenarušují změny v jednotlivých okolnostech, které individualizují skutek.

Nejvyšší soud akceptuje právní závěry soudů obou stupňů, podle nichž touto úpravou popisu skutku byla při zjevně zcela odlišném jednání obviněného totožnost skutku zachována, poněvadž je částečně totožný následek, jenž je představován škodou na majetku poškozeného subjektu. Lze připustit, že z hlediska zachování totožnosti následku, jímž se rozumí porušení individuálního objektu trestného činu v jeho konkrétní podobě, tedy konkrétní následek, nikoli určitý typ následku (k tomu č. 1/1996-I. Sb. rozh. tr.), mohla být věnována větší pozornost i otázce, zda trestným činem podvodu vznikla škoda na majetku poškozené N. P. či na majetku majitele baru J. S., jak podotýká státní zástupce. V posuzovaném případě ale není významné, zda peněžní prostředky, jež měla poškozená ve své moci, náležely jí samotné, či zda jí byly coby tržba baru svěřeny; významné je, že jednání obviněného bylo vedeno úmyslem obohatit se právě o peníze, jimiž tato poškozená disponovala. Zbývá dodat, že z hlediska zachování totožnosti následku není relevantní odlišné hodnocení stupně nebezpečnosti činu pro společnost, jak naznačuje dovolatel.

Nad rámec řečeného dovolací soud poznamenává, že rozhodnutí soudu prvního stupně vycházelo z výpovědi obviněného a jím předložené verze, nemohlo být proto pro něj překvapivé a v tomto smyslu nemohlo dojít k porušení zásad spravedlivého a „fair“ procesu (k tomu srovnej přiměřeně např. nálezy Ústavního soudu sp. zn. [IV. ÚS 544/98](#), uveřejněn pod č. 109, sv. 15 Sb. nál. a usn. ÚS ČR, sp. zn. [I. ÚS 113/02](#), uveřejněn pod č. 109, sv. 27 Sb. nál. a usn. ÚS ČR).

Jako námitku procesně právní a skutkové povahy je třeba kvalifikovat i výhrady obviněného, že soud nepostupoval důsledně podle § 89 odst. 1 písm. f) tr. ř. a § 184 odst. 1 tr. ř. a nezaměřil se na objasnění příčin, které vedly k trestné činnosti nebo umožnily její spáchání, když zjištění příčin trestné činnosti je významné z hlediska zkoumání konkrétního stupně nebezpečnosti činu pro společnost ve smyslu § 3 odst. 4 tr. zák. Do stejné kategorie náleží i výtky obviněného, že soudy nevzaly v úvahu, že to byla svědkyně N. P., která projevila iniciativu k získání drogy. V této souvislosti nelze než poznamenat, že ač to soud prvního stupně výslovně v odůvodnění svého rozsudku neuvedl, je z výpovědi samotného obviněného, o niž se opírá rozhodnutí o jeho vině, zjevné, že motiv jeho činu byl zistný, poněvadž peníze podvodně vylákané od poškozené téměř ihned prohrál na hracích automatech. Soud prvního stupně evidentně vzal v úvahu též okolnost, že právě svědkyně N. P. projevila iniciativu k získání drogy, dokonce ji výslovně konkretizoval v tzv. skutkové větě výroku o vině rozsudku, přičemž sama tato okolnost úvahy o naplnění formálních a materiálních znaků trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák., jímž byl obviněný uznán vinným, nikterak významně modifikovat nemohla.

Protože dovolání bylo podáno z jiného důvodu, než jaký činí dovolání přípustným ustanovení § 265b tr. ř., Nejvyšší soud je podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. odmítl, aniž na jeho podkladě podle § 265i odst. 3 tr. ř. přezkoumal napadené rozhodnutí a řízení, jež mu předcházelo.